

Stanko Majcen | Ženin

P o d o b e i z ž i v l j e n j a G o s p o d o v e g a

„Nevesta“

Že dolgo sem se bil namenil, da napišem to zgodbo, pa so vselej prišli Otroci in me zmotili. In otroci so okrutni motilci. Ne vedó, kaj je zbranost srca, kaj trepet duše, kadar po njej padajo udarci z bičem. Otroci me motijo tudi zdajle, ustavljajo me in hočejo nadaljevati zgodbo, ki jo komaj razumejo. Ne branim jim — nasprotno: poskusil jo bom povedati tako, kakor bi jo povedal otrokom. Morda ostane kateremu v spominu in si jo razloži, ko bo nekoč dorasel njeni skrivnosti.

Pripeljala sta ga torej na mesto, kjer so za Pilatovo sódnico bičali ljudi, na bičanje obsojene. Kamnita klada je bila tam, v vogal hiše vzdana — ‚steber‘ bi bila prelepa beseda zanjo — in v kladi je bil obroč. Pripeljala sta ga in sta se najprej prepričala, ali je klada klada in ali obroč drži. Trikrat sta šla okoli obsojenca in trikrat sta nemilo zadela drug ob drugega. Eden je pri tem zagodrnjal, kakor da je jezen na oba, ne le nanj, ki se je bil zaletel vanj, temveč tudi nase. Nista se pogledala v oči. Kazno je bilo, da se spravljata na delo, ki ni da bi bilo opravljeno že z golo silo in surovo močjo, ki mu marveč morajo biti v navodilo in ravnanje tudi vest in poštenje, pamet in srce. Sicer pa — kdo bi videl v srce teh dveh mož, ki še oči nista dvignila rada? Prvi je bil mlad pa kuštrav, prihuljeno se je držal krivo, kot bi ga bolela rebra ali kot bi se neprenehoma komu ogibal, drugi je bil starejši, vendar ne siv, z režečimi se brazdami pod očmi in okrog ust, ki pa je iz njih sijalo nekaj dobrega, toplega, nekaj človečnosti podobnega, kar še ni docela zamrlo... Saj ni to, kar delam — vse kaj drugega je važno, se je zdelo, da pomežikuje sam sebi, in roki ga tudi nista ubogali, kakor bi bili morali, ko je stregel poslu, ki ga je imel pred seboj.

Hodila sta gor in dol, stopala sem in tja, privezovala, odvezovala — vse tako na dolgo in široko, da je minilo strahotno časa, preden so zažvižgali prvi udarci.

Medtem se je okrog njih treh zbralo krdelo otrok, ki so se bili prihotapili iz kuhenj in vež, šup in drugih postranskih prostorov izpod oči mater, strin in ujn, ali pa so se pripodili naravnost z ulice, krilatci božji brez varstva, lové se za roke in vrešcé na vse grlo. Odraslim je bilo prepovedano prisostvovati bičanju, zato so bila vrata na dvorišče skrbno zaprta in zaklenjena. Ni pa luknjice tako majhne, da bi otrok ne smuknil skoznjo, če ga na oni strani čaka užitek.

Otroci so bili, kakršni so pač otroci mater: pšeničnoplavih las, kostanjastih, zlatih in črnih ko saje, vse skodrano in sfrkano do zmedenosti. Temu je bil čop las, podobnih suhi travi, povezan na levem sencu, drugemu na desnem, obema pa s trakom, ki je bil od samih raznih barv že posinjel. Svetloba je sijala okrog teh glav kakor svetniški siji, čeprav ni bilo sonca nikjer; še sence in nasevki pod obradki so bili svetli.

Otroci so nasilniki in okrutniki in, če bi vladali svet, bi kri na njem tekla v potokih.

Po razgaljenem hrbtu, vse po plečih in po nadlaktéh so se bičanemu delale proge in klobase pod udarci korobačev, zdaj počez od leve na desno, zdaj poprek od desne na levo, kakor je mahal desni ali levi hlapec. Klobase, ki so tako pred očmi kipele iz kože, so bile sprva modrikaste, kmalu pa tudi že krvave, in bičanemu se je za pasom, krog ledij prepasanim, strjala mešanica krvi in srag.

S prstki v ustih so otroci sledili vihtenje rok, žvižganje jermenov in svinčenk, v jermenje konce všitih in, čim slastneje je sédalo usnje na kožo in čim vlažneje je mlaskalo meso pod udarci, tem veselejši so bili obrazi. Črn kodrolašček se je kar vrtel od vzhičenja in zabave, njegov sosed, plavolašček, se je sklonil do tal in se od spodaj gor skozi noge smejal od ušesa do ušesa. Dekle, tanko kot metulj, je pofrfotavalo, kot da so ji s slehernim udarcem na novo zrasle peroti, druga si je oberoč drgala nosek, ki jo je srbel od samega navdušenja. Glasovi, kakor jih slišiš, če med gručo otrok vržeš pest slaščic: sprožijo se in so kakor tice pod nebom...

Zdajci se je pojavila med otroki žena, ki je bila koj na kolenih, brž ko je bila stopila mednje. Sprva je niso zapazili, ker klečé ni bila nič večja od njih. Otroških glav ni presegala glava, pokrita z gladkimi, dolgimi štrenami svetločrnih las. Šele ko se je z rokama oprijela najbližjih teles, da bi laže klečala, so se je zavedeli.

»Nevesta, nevesta...« je zašepetalo od ust do ust, bilo je spogledovanja in namigovanja in, ko si je najzrelejši med njimi zataknil za uho še porogljiv nasmeh, so vedeli vsi, pri čem so.

Vzdevek 'nevesta' se je bil prijel žene, ki so jo zadnji čas videvali v stalnem spremstvu obsojenčevem in ki ni zamudila prilike, da ne bi pokazala vsemu svetu, da hoče z njim do konca, kakršen že bo ta konec... Kadar se je pojavila na ulici v družbi, si vedel, da je v družbi tudi on, kadar se je pojavila sama, si vedel, da je prišla od njega ali da gre k njemu. In kakor otroci že so, ni treba, da jim oči odpro odrasli, koj se jim posveti 'zveza', in smešnost odkritja take 'zveze' je velika...

'Nevesta' je klečala in z očmi, črnimi ko dva plamena, pila udarce okrvavljenega orodja po okrvavljenem mesu, kot da pije močno vino. Prsti, ki se je z njimi oprijemala otrok, so ji drgetali, grudi so ji plale kakor nemirno morje. Podoba je bila, da se ne zaveda, kje je, tolikanj je bila prevzeta od prizora pred seboj. Nepremično mirne so strmele samo oči.

In te oči so govorile: »Še in še, ampak ne njemu, temveč meni...« In te oči so vpile: »Prevali name, kar nalagajo tebi, saj zato sem tu, saj zato sem prišla...«

In resnično je sklonila glavo, napela hrbet in ga tako očito nastavila nevidnim udarcem.

»Kri, kri,« je zakričalo med deco; dva sta odskočila kakor opaljena od ognja, tretji se je prevalil v naročje četrtemu, prevrnjen po drugih dveh, ki sta tudi planila, kakor da ju je pičil gad.

»Kri, kri,« je tulilo, »nevesta' krvavi,« je cvililo, in otroške zabave, prešerne, nedolžne, vesele, je bilo konec.

»Nevesta' se je krivila pod nevidnimi udarci, ki so jo pa zadevali tem polneje, čim širje je bočila hrbet in čim globlje ji je klecalo telo...

Otroci so se še enkrat ozrli, da se prepričajo, ali je privid ali resnica, kar so videli in, ko so zapazili tanek curek krvi, kako si brzo išče struge izpod ženinih pleč naravnost proti rešetki kanala sredi dvorišča, so je nemi od groze odcvrli vsak v svoje gnezdo.

Ko so tisti večer družine legale spat, so otroci prišli na dan s svojo skrivnostjo. In če jim odrasli niso verjeli, so se sklicevali drug na drugega kot na priče. Pa ni nič zaleglo.

Star Žid, ki je bil oče enajstim takim »pričam', malo da ni segel po šibi. Otrokom ni mogel razložiti, kar je razložil ženi, ki pa tudi ni vedela, komu naj bi verjela, njemu ali otrokom. Menim, da ga je prav zato tudi gledala tako verno in iz spoštovanja pred njim pritrjevala vsaki njegovi besedi.

»Ni se čulo in se ne bo, da bi Rimljani bičali žensko. Kdor trdi, da je to videl, je iz uma ali laže. Otrok pa, ki to trdi, je lahko tudi prebujne domišljije in ga je treba na pameten način navesti na resnico...«

Gospod predsednik

Kaj imam še?« je vzdihnil Kajfa in nejevoljno porinil kup aktov daleč od sebe tajniku, ki je stal na robu preproge in čakal na podpise, malone v naročje.

»Centurijon mestne čete, tisti s kozjo brado, saj ga poznate... Potem je še podpredsednik Meremot, ki se mu mudi... In naposled čaka še Pinehas, novinar Pinehas; njemu se mudi najbolj.«

»Ali stotnika pošilja Pilat?«

»Vse kaže.«

»Po vrstnem redu torej, kakor so: prvi naj pride stotnik.«

Kajfa je vstal, še preden so se odprle duri. Šel je stotniku do polovico sobe naproti, ga pospremil do svoje mize in ga z blago kretnjo potisnil na stol.

»Kaj prinašate dobrega, visokorodni, kaj bo pač dobrega...? Presvetlega upravitelja, gospodarja svojega in našega — ste že videli danes?«

»Prav od njega prihajam. Prav on me pošilja. Ne more se pomiriti... Že to, da ga je moral soditi, mu je bilo neljubo, sploh da se je moral vtakniti v zadevo, mu je bilo neprijetno... In zdaj še ta sodba... taka sodba...«

»Moral?« Kdo pod Jehovo bi mogel presvetlega pripraviti do tega, da kaj »mora'? Dragi visokorodni, odkar sem predsednik judovskega vélikega zbora in tako rekoč predstavnik naroda pred rimsko oblastjo — v najvišji instanci, v najvišji instanci (Kajfa je strmo dvignil kazalec s krasnim rubinom), rimski upravitelji ustrezajo našim upravičenim, našim u-pra-vi-če-nim željam (Kajfa je zopet dvignil kazalec z rubinom), siliti pa se ne dajo. Bilo bi tudi smešno... Kdo pa je naposled odgovoren pred